

УДК 343.98+351.74

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.31>

ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ІНВЕСТИВАННЯ: ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИЙ АСПЕКТ

Важинський В.М.,
*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри права та гуманітарних дисциплін
Івано-Франківської філії
Відкритого міжнародного
університету розвитку людини «Україна»,
ORCID: 0000-0003-4081-2954
e-mail: vvova6429@gmail.com*

Важинський В.М. Виявлення ознак кримінальних правопорушень у сфері інституційного інвестування: оперативно-розшуковий аспект.

У статті досліджуються методи та специфіка проведення оперативно-розшукової діяльності щодо виявлення кримінальних правопорушень у сфері діяльності інституційних інвесторів. Розкрито сутність оперативного пошуку як системного процесу, що включає виявлення, фіксацію та перевірку фактичних даних про події та осіб, пов'язаних із протиправною діяльністю, а також розпізнавання ознак злочину на підставі пошукових ознак об'єктів оперативного інтересу. Особливу увагу приділено особливостям роботи з інформаційними та фінансовими даними, що відображають діяльність інституційних інвесторів, зокрема аналізу фінансово-господарської документації, операцій з цінними паперами, платіжними документами та договорами з контрагентами, виявлення ознак фіктивних операцій і безтоварних схем. Виокремлено ключові сфери та місця пошукової роботи: електронне середовище, державні контролюючі органи, банки, ЗМІ, підприємства, пов'язані з інвестиційною діяльністю, що забезпечує комплексне виявлення фактів протиправної діяльності. Проаналізовано роль конфіденційного співробітництва з працівниками інституційних інвесторів та їх контрагентів для отримання достовірної інформації, запобігання знищенню доказів та документування порушень. Наголошено на важливості інформаційно-аналітичної діяльності, взаємодії з державними органами та використання спеціальних прийомів оперативного пошуку для своєчасного виявлення латентних та конспіративних злочинів, а також на значенні встановлення довірливих відносин із суб'єктами контролю. Підкреслено, що результати оперативного пошуку створюють передумови для документування кримінальних правопорушень та подальшої передачі матеріалів до органів досудового розслідування для прийняття процесуальних рішень. Додатково відзначено значущість системного підходу до класифікації і аналізу ризикових поведінкових ознак співробітників та контрагентів, що дозволяє виявляти схеми шахрайства на ранніх стадіях. Результати дослідження можуть стати основою для вдосконалення методології оперативного пошуку та підвищення ефективності протидії економічним злочинам, а також забезпечення прозорості та безпеки фінансового ринку.

Ключові слова: оперативно-розшукова діяльність, оперативно-розшукові заходи, оперативні підрозділи, протидія злочинності, оперативний пошук, виявлення злочинів, інституційний інвестор, кримінальне правопорушення.

Vazhynskiy V.M. Detection of signs of criminal offenses in the field of institutional investment: operational and investigative aspect.

The article examines the methods and specifics of conducting operational and investigative activities to identify criminal offenses in the field of activity of institutional investors. The essence of operational search is revealed as a systemic process that includes the identification, recording and verification of factual data about events and persons related to illegal activities, as well as the recognition of signs of

a crime based on search signs of objects of operational interest. Special attention is paid to the features of working with information and financial data that reflect the activities of institutional investors, in particular, the analysis of financial and business documentation, transactions with securities, payment documents and contracts with counterparties, the identification of signs of fictitious transactions and non-commodity schemes. Key areas and places of search work are identified: the electronic environment, state regulatory authorities, banks, media, enterprises related to investment activities, which ensure the comprehensive identification of facts of illegal activity. The role of confidential cooperation with employees of institutional investors and their counterparties to obtain reliable information, prevent the destruction of evidence and document violations is analyzed. The importance of information and analytical activities, interaction with state bodies and the use of special methods of operational search for the timely detection of latent and conspiratorial crimes is emphasized, as well as the importance of establishing trusting relationships with control subjects. It is emphasized that the results of operational search create the prerequisites for documenting criminal offenses and further transfer of materials to pre-trial investigation bodies for making procedural decisions. Additionally, the significance of a systematic approach to the classification and analysis of risky behavioral characteristics of employees and counterparties is noted, which allows detecting fraud schemes at the early stages. The results of the study can become the basis for improving the methodology of operational search and increasing the effectiveness of countering economic crimes, as well as ensuring transparency and security of the financial market.

Key words: operational and investigative activities, operational and investigative measures, operational units, combating crime, operational search, detection of crimes, institutional investor, criminal offense.

Постановка проблеми. У процесі оперативно-розшукової діяльності оперативні підрозділи здійснюють пошук, фіксацію фактичних даних про події і насамперед, про осіб, які мають відношення до кримінального правопорушення. Оцінка ознак протиправного діяння, що містить склад злочину не є сферою діяльності оперативних підрозділів, це є компетенцією слідства і суду. Але оперативно-розшукова діяльність не зводиться лише до виявлення фактичних даних і осіб, отримання первинних даних кримінального характеру, а включає і їх перевірку [1, с. 259].

Важливим етапом оперативного пошуку є розпізнавання ознак злочину. Співставлення виявлених об'єктів пошуку з пошуковими ознаками об'єктів, що становлять оперативний інтерес. Розпізнавання засноване на дії об'єктивного закону взаємозв'язку реальних явищ, в результаті якого будь-який матеріальний процес так чи інакше відображається в інших пов'язаних з ним матеріальних процесах. Саме тому об'єкти, що становлять оперативний інтерес, завжди знаходять віддзеркалення в навколишній дійсності [2, с. 34]. Матеріальні сліди їх існування, їх ознаки та властивості складають в сукупності групи пошукових ознак, за якими дані об'єкти можуть бути виділені з множини інших. Цей етап оперативного пошуку завжди носить суб'єктивний характер, адже залежить від оперативного працівника, який сприймає знайдені в результаті оперативного пошуку пошукові об'єкти [3, с. 140].

Мета дослідження полягає у вивченні та вдосконаленні методів оперативно-розшукової діяльності для виявлення та документування кримінальних правопорушень у сфері діяльності інституційних інвесторів.

Стан опрацювання проблематики. Значну увагу загальним питанням оперативно-розшукової діяльності, загальнотеоретичним питанням попередження, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, а також спеціальним питанням протидії окремим видам кримінальних правопорушень, які вчиняються у тому числі у сфері діяльності інституційних інвесторів, присвячено у роботах: Ю. Аленіна, В. Альошина, Л. Аркуші, К. Антонова, О. Баганця, О. Бандурки, В. Берназа, Т. Білик, Р. Благути, В. Василичука, А. Вінчука, А. Вознюка, А. Влобуєва, В. Глушкова, І. Гори, М. Грібова, Ю. Грошевого, О. Джужи, О. Долженкова, А. Запотоцького, В. Журавля, Е. Іскендерова, А. Ішенка, О. Капліної, І. Козаченка, В. Колесника, В. Коновалової, О. Копана, В. Лисенка, В. Лисиченка, В. Лукашевича, Є. Лук'янчикова, В. Маркова, Д. Мірковця, С. Міщенко, А. Небитова, В. Некрасова, Д. Никифорчука, М. Погорецького, О. Пчеліної, В. Пчолкіна, В. Севрука, Д. Сергеевої, О. Старенького, М. Стащака, О. Сухачова, О. Таран, В. Тарасенка, О. Тарасенка, О. Татарова, В. Тація, В. Тіщенко, З. Топорецької, Л. Удаलोвої, Д. Цехана, М. Цуцкірідзе, Р. Черниша, Г. Чернишова, В. Чернєя, С. Чернявського, А. Черняка,

Ю. Чорноус, О. Шевченка, А. Шевчишена, Ю. Шепітька, Д. Шумейка, М. Шумили, О. Шумилова, Б. Щура, Л. Щербини, О. Юхна, О. Яновської, Т. Яцик та інших. Проте комплексно питання оперативно-розшукової протидії кримінальним правопорушенням, що вчиняються у сфері діяльності інституційних інвесторів ними не досліджувались.

Виклад основного матеріалу. Пошук ознак кримінального правопорушення передбачає, що за результатами проведеного оперативного пошуку проводиться аналіз отриманої інформації [4, с. 7]. Тут насамперед здійснюється пошук фактичних даних, які можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зокрема вивчаються:

- особливості інструментів залучення активів від індивідуальних інвесторів на предмет виявлення підозрілих операцій: обіцянку необґрунтовано завищеного доходу від інвестицій, залучення до реклами інституційного інвестора нібито задоволених інвесторів, показові рекламні розіграші і різні заохочення за вкладання коштів, дуже обмежений час на прийняття рішення про інвестування «завтра % будуть значно нижчі, вкласти гроші можна тільки сьогодні» тощо;

- вивчення особливостей інвестування залучених коштів: вивчення сфер інвестування та ділової репутації і особливостей співпраці з контрагентами, вивчення реальності операцій (виявлення ознак фіктивних операцій з виведення коштів під виглядом інвестування у компанії з сумнівною репутацією чи у пов'язані компанії), вивчення критеріїв відбору контрагентів з метою виявлення нетипових контрагентів і підозрілих операцій; вивчення досвіду попередніх угод з контрагентами. Пошуковим ознаками можуть бути невідповідність господарської діяльності контрагента заявленим публічно цілям інвестування, фіктивність діяльності контрагента, новостворений контрагент і відсутність інформації про його ділову репутацію, фінансові проблеми у контрагента, затримка з реалізацією інвестиційних проєктів, які були розпочаті раніше, відсутність чіткої інформації про мету інвестування, очікуваний прибуток та гарантії виконання зобов'язань, наявність в господарській документації заперечень службових осіб щодо виділення коштів в межах певного договору, укладення контрактів лише з одними контрагентами; завищена вартість певних робіт чи послуг [5, с. 295];

- вивчення даних та документів фінансово-господарської діяльності: бухгалтерських, фінансових (у тому числі банківських платіжних документів); документів про розміщення цінних паперів, документів про інвестування у певні проєкти, документів, які б свідчили про нецільове витрачання коштів інвесторів (завищені ціни на рекламу, необґрунтовані витрати на надання консультаційної допомоги в певній сфері, придбання нетипових для діяльності інституційного інвестора товарів чи послуг тощо). Пошуковими ознаками може бути проведення частих поточних ремонтів, необґрунтоване проведення капітального ремонту, закупівля дороговартісного обладнання чи комп'ютерної техніки, виявлення невідповідностей між фінансовими та первинним документами, виявлення ознак безтоварності фінансових операцій, махінації з оподаткуванням («оптимізація» податкових зобов'язань), наявність сумнівних платіжних документів, які не відповідали загальній меті здійснення діяльності, невідповідність між змістом та формою окремих документів, ознаки матеріальної чи ідеальної (інтелектуальної) підробки документів. Так, в кримінальному провадженні № 6202100000000761, справа № 757/53530/21-к суд дав дозвіл на проведення обшуку приміщення з метою пошуку та вилучення таких об'єктів комп'ютерної техніки, моноблоків, системних блоків, ноутбуків, планшетів, магнітних, електронних, цифрових носіїв інформації, флеш накопичувачів, оптичних носіїв інформації, серверів електронних інформаційних систем або їх частини, фото-відео камер, накопичувальних пристроїв, жорстких дисків, wifi-роутерів, мобільних та стаціонарних терміналів зв'язку, сім-карток, пластикових банківських платіжних карт, документів у паперовому або електронному вигляді щодо здійснення незаконної діяльності, чорнових записів, грошових коштів, отриманих злочинним шляхом. У цій справі нестановлені особи, діючи за попередньою змовою групою осіб, до складу якої входять працівники правоохоронних органів, інші фізичні та юридичні особи, шляхом створення фіктивних брокерських центрів та налагодження незаконного механізму одержання від фізичних осіб грошових коштів, під виглядом інвестування, шляхом обману заволоділи грошовими коштами громадян, в особливо великому розмірі. На території м. Києва тривалий час діяла мережа псевдо брокерських центрів, які привласнюють кошти інвесторів (Європа, Азія, Австралія, Південна Америка, Африка та інші) під виглядом торгів на міжнародних фондових біржах. Для реалізації злочинного наміру в Києві створені колл-центри, оператори яких від імені відомих інвестиційних компанії телефонували клієнтам і пропонували інвестувати гроші в акції відомих компаній на

міжнародних фондових біржах. Протиправна діяльність злочинного угруповання також полягала у використанні заздалегідь створених веб-сайтів, майданчиків та додатків під виглядом біржової торгівлі валютою та криптовалютою, цінними паперами, золотом та нафтою з метою залучення коштів громадян, гарантуючи одержання надприбутків у короткострокові терміни [6];

- аналізує матеріали перевірок контролюючих органів, матеріали Держфінмоніторингу платежів, інформацію щодо здійснення наглядової діяльності щодо інституційних інвесторів з метою виявлення прогалин та «слабких» місць в безпеці чи в інших секторах діяльності інституційного інвестора;

- виявляє непрофесійні зв'язки певних співробітників інституційного інвестора з контрагентами, співробітниками контролюючих органів тощо;

- виявляє «ризикову поведінку» певних осіб (співробітників інституційного інвестора чи його «підозрілих» контрагентів): недбале виконання службових обов'язків, заволодіння коштами інституційного інвестора, спілкування з певним кримінальним середовищем, наявність значних боргів чи інших проблем (алкоголізм, наркоманія, ігрова залежність), які негативно впливають на добросовісність виконання ними службових обов'язків; невмотивована виплата премії чи суттєва різниця в зарплаті певних працівників можуть свідчити про лояльне ставлення керівництва інституційного інвестора до певних осіб і їх зв'язок з протиправною діяльністю, накладення дисциплінарних стягнень на певних співробітників.

Вивчення документів щодо зловживань службових осіб інституційного інвестора необхідно здійснювати із максимальною обережністю (зашифровано або через співпрацю зі співробітниками інституційного інвестора, які заслуговують на довіру), щоб службові особи не дізналися про перевірку та не знищили докази проти себе, не схилили потенційних свідків до неправдивих свідчень [7, с. 216].

Щодо виокремлення сфер пошукової роботи, кримінальні правопорушення, пошук ознак яких слід здійснювати, відносять до певного виду на підставі класифікації розділів і статей КК України. Кримінально-правові ознаки є вихідними для оперативного пошуку, оскільки без кваліфікації дій особи за конкретною статтею КК України немає і події злочину, а отже, немає підстав здійснювати ОРД. Проте кримінальні правопорушення у сфері діяльності інституційних інвесторів є дуже різноманітні, як ми вже зазначали вище. Підставою для їх виокремлення є те, що певну сферу діяльності інституційного інвестора (як залучення коштів, так і їх інвестування) регламентують значна кількість законів і підзаконних нормативних актів, а порушення вимог зазначених нормативних актів кваліфікує КК України як злочин.

Специфіка пошукової роботи за умови виокремлення сфер за таким критерієм полягає в тому, що нормативні акти (які регламентують певну сферу життєдіяльності) використовують лише в цій вузькій сфері та майже не стосуються інших, наприклад: якщо одні акти регулюють обіг піддакцизних товарів і порушення їх вимог є злочином, то нормативні акти, що регулюють іншу галузь, не мають жодного впливу на кваліфікацію дій осіб [8, с. 215]. Контролюючі державні органи створені спеціально для регулювання відносин у певній сфері, унаслідок цього особи, що мають інформацію про злочин (і ті, що готують або вчинюють злочин), майже всі працюють у цих органах, тобто керуються у своїй діяльності окремими нормативними актами (що регулюють суспільні відносини в конкретній сфері). Зазначені особливості є значущими в контексті ефективності пошуку, оскільки суб'єктивними чинниками, які сприяють утіленню об'єктивно наявної можливості виявлення оперативної інформації в дійсність, є: знання суб'єктом пізнання (пошукової роботи) загальних закономірностей виникнення інформації про злочин; знання щодо ситуаційних особливостей механізму виникнення інформації про злочини; знання прийомів і засобів відбору орієнтувальних інформаційних сигналів, уміння застосувати ці прийоми та засоби; наявність можливості систематичної діяльності з виявлення ознак злочинів (можливості застосувати ці прийоми й засоби) – тобто виокремлення сфер зумовлює необхідність спеціалізації суб'єктів пошукової роботи [9, с. 237]. Тому в цьому випадку важливим є встановлення довірливих стосунків зі співробітниками уповноважених державних, у тому числі контролюючих органів, за для отримання інформації про об'єкти пошуку.

Щодо визначення місць пошуку найпоширенішими є два підходи. Перший – загальний, під час застосування якого необхідно насамперед визначити коло об'єктів пошуку; другий – спеціальний, який передбачає пошук у таких місцях, де можна отримати інформацію про злочини не одного виду. Наприклад, нотаріальні контори є сферою пошуку в контексті можливої участі нотаріуса

в учиненні злочину. З іншого боку, від нотаріуса можна отримати інформацію про ознаки злочинів, під час яких використовували певні функції нотаріуса, проте він безпосередньо не брав участі в учиненні злочину (встановити місце вчинення нотаріальної дії нескладно, оскільки в посвідчувальному написі та реєстрі для реєстрації нотаріальних дій записують місце вчинення нотаріальної дії). Також специфічною сферою пошуку є електронне середовище та місця доступу до нього, оскільки електронне середовище, у якому здійснюють пошук фактичних даних, утворюється сукупністю носіїв інформації, програмно-технічних засобів автоматизованого опрацювання інформації та телекомунікаційними мережами (матеріальними носіями інформації, електричними полями та сигналами, засобами їх опрацювання, каналами зв'язку тощо) [10, с. 318].

Також електронне середовище позиціонується як місце пошуку з позицій отримання доступу до інформації, яка становить оперативний інтерес, а саме: комп'ютерні бази даних, у яких містяться банки даних державних органів (зокрема, з Держреєстру можна отримати таку інформацію: відомості щодо речових прав на нерухоме майно, прав власності на нерухоме майно, іпотек, заборон відчуження об'єктів нерухомого майна; обтяжень рухомого майна про податкові застави); технічні системи безготівкових розрахунків; мережа Інтернет тощо [11, с. 259]. Відокремленою сферою пошукової роботи є сфера державного контролю, яку формує коло взаємопов'язаних суб'єктів контролю, окремі з яких є загальними суб'єктами контролю (органи, що реєструють суб'єктів господарської діяльності, беручи їх на облік для здійснення різних відрахувань і виплат відповідно до вимог законодавства, а саме: органи статистики, податкові органи, фонд соціального страхування, фонд зайнятості тощо), а частина – суб'єктами контролю для певних сфер економіки (органи, що видають ліцензії на здійснення окремих видів господарської діяльності; органи, які контролюють діяльність ліцензіатів). До місць пошуку, на нашу думку, також належать: засоби масової інформації, організації різних форм власності, що пов'язані із зазначеними об'єктами однієї галузі економіки господарськими (виробничими) зв'язками; установи фінансово-кредитної системи, що обслуговують ці об'єкти.

Таким чином, у межах пошукової діяльності можна виокремити такі стадії, кожна з яких зумовлює певні сфери та місця пошуку: визначення об'єктів, що становлять оперативний інтерес для оперативного пошуку (у нашому випадку це поведінка або подія, що становить оперативний інтерес в широкому розумінні як сукупність поведінкових актів, які вносять певні зміни в навколишнє середовище); визначення об'єктів пошуку та їх пошукових ознак (осіб, предметів, явищ, слідів); визначення сфери та місця здійснення оперативного пошуку, з'ясування первинної інформації про ознаки протиправного діяння, що вчиняються у сфері діяльності певного інституційного інвестора; оцінювання результатів перевірки, висновки про наявність або відсутність ознак кримінального правопорушення, який учиняється у сфері діяльності певного інституційного інвестора на підставі наявності його ознак; прийняття рішення про використання результатів пошуку.

За результатами проведеного опитування працівників оперативних підрозділів вдалося встановити, що основними заходами організації оперативного пошуку в цілях виявлення кримінальних правопорушень у сфері діяльності інституційних інвесторів є:

- інформаційно-аналітична діяльність оперативних підрозділів, у тому числі із використанням інформації з інформаційних систем, доступ до яких мають оперативні підрозділи;
- взаємодія з оперативними підрозділами, іншими службами, правоохоронними та контролюючими органами (Держфінмоніторинг, НБУ, НКЦПФР, ДПС), у тому числі отримання інформації за результатами здійснення ними ліцензійної, наглядової чи контрольної діяльності [12, с. 289];
- розвідувальні бесіди, які полягають в одержанні від опитуваних осіб інформації, що може мати значення для виявлення ознак кримінальних правопорушень у сфері діяльності інституційних інвесторів. Основні групи осіб, з яким проводяться такі розвідувальні бесіди – це співробітники державних органів; співробітники інституційного інвестора (у тому числі колишні); співробітники контрагентів інституційного інвестора; співробітники банків, які обслуговують фінансову діяльність інституційного інвестора [13, с. 75];
- візуальне спостереження за річчю або місцем, котре полягає у проведенні спостереження на певних ділянках місцевості, у публічно доступних місцях, за визначеними адресами, за керівництвом та співробітниками інституційного інвестора, контрагентів, виконавцями окремих робіт та послуг;
- пошук у ЗМІ та мережі Інтернет інформації про шахрайства з фінансовими ресурсами, повідомлень у групах ошуканих інвесторів, відгуків про певні інвестиційні компанії, інвестиційні проекти тощо;

– конфіденційне співробітництво з особами, які долучені до діяльності інституційного інвестора чи його контрагентів.

Необхідно скористатися допомогою осіб (на засадах добровільності), які мають доступ до фінансової документації. Така допомога передбачена п. 13 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Співробітництво на конфіденційній основі дає змогу розкрити злочин, який може мати конспіративний та латентний характер.

Передусім таке конфіденційне співробітництво може бути реалізовано з працівниками бухгалтерії, за допомогою яких імовірно попереднє ознайомлення з бухгалтерською документацією; працівниками, які здійснюють обрахування вартості інвестицій (економічно-планових відділів); матеріально відповідальними особами, касирами, менеджерами з обслуговування банків, які проводять фінансові операції інституційного інвестора [14, с. 44]. Спілкуючись із цими особами, можна отримати конкретні відомості щодо безпідставного списання певних коштів, завищення фактичних витрат на покупку товарів, проведення робіт та отримання послуг, укладання угод на проведення ремонтних робіт із фіктивними фірмами та проведення ремонту за кошти, що не передбачені кошторисом і списання витрат. Необхідно, зокрема, з'ясувати, в яких стосунках (дружніх, або родинних) знаходяться працівники відділу бухгалтерії з: керівниками бюджетних установ та їхніми заступниками, касиром, матеріально-відповідальними особами. Працівники банків можуть надати інформацію про підрозділі фінансові операції, контрагентів, кому перераховуються кошти за підозрілими фінансовими операціями.

Саме під час оперативного пошуку створюються передумови для документування кримінальних правопорушень у сфері діяльності інституційних інвесторів та в подальшому передачі матеріалів до органів досудового розслідування для прийняття процесуального рішення про відкриття кримінального провадження та проведення досудового розслідування [15, с. 440].

Висновки. Проведене дослідження підтверджує, що ефективне виявлення кримінальних правопорушень можливе лише за умови комплексного підходу, який поєднує інформаційно-аналітичну роботу, конфіденційне співробітництво та спеціалізацію суб'єктів пошукової діяльності. Своєчасне виявлення ознак злочинів у фінансових операціях, поведінці співробітників та контрагентів інституційного інвестора дозволяє мінімізувати ризики заволодіння чужими коштами та протидіяти шахрайським схемам.

Встановлено, що об'єктами оперативного інтересу є не лише особи, безпосередньо залучені до протиправної діяльності, а й документи, матеріальні та електронні носії інформації, фінансові операції та контрагенти. Систематичне вивчення цих об'єктів і зіставлення їх із пошуковими ознаками забезпечує високу результативність пошуку та підвищує якість подальшого документування злочинів для органів досудового розслідування.

Розробка і впровадження чітких процедур оперативного пошуку, визначення сфер та місць здійснення діяльності, а також налагодження взаємодії з контролюючими та правоохоронними органами є критично важливими для підвищення ефективності виявлення кримінальних правопорушень у сфері інституційного інвестування та забезпечення фінансової безпеки держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Важинський В.М. Оперативний пошук фактичних даних про кримінальні правопорушення у сфері діяльності інституційних інвесторів. *Трансформація правової системи України: виклики сучасності: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.*, м. Київ, 21 лютого 2024 р. / за заг. ред. П.В. Горінова, С.І. Москаленка, Н.В. Сушицької. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 359–362.
2. Погорєцький М.А., Топорєцька З.М. Виявлення зайняття гральним бізнесом оперативно-розшуковими підрозділами. *Юрист України*. 2014. № 1. С. 34–38.
3. Погорєцький М.А. Сприйняття обставин злочину особами, що ведуть кримінальний процес. *Філософські, методологічні та психологічні проблеми права: тези доп. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 26 січ. 2008 р.) / редкол.: Є.Д. Моїсєєв, О.М. Джужа, М.В. Костицький та ін. Київ: КНУВС, 2008. С. 140–143.
4. Погорєцький М. А. Оперативний пошук в контексті реформування кримінальної юстиції. *Шляхи розвитку оперативно-розшукової діяльності в сучасних умовах: матеріали наук.-практ. конф. на базі Харк. нац. ун-ту внутр. справ*, 28 листоп. 2009 р. / МВС України; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2009. С. 7–10.

5. Розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності: навч. посібн. / за ред. проф. М.А. Погорецького. Київ: Алерта, 2025. 376 с.
6. Ухвала Печерського районного суду міста Києва від 6 жовтня 2021 року у справі № 757/53530/21-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103899685>.
7. Важинський В.М., Топорецька З.М. Оперативно-розшукова характеристика злочинів у сфері інституційного інвестування: понятійно-категоріальний та структурний аналіз. *Науковий вісник УжНУ. Серія "Право"*. 2025. № 90. Ч. 4. С. 216–221.
8. Погорецький М.А., Топорецька З.М. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності на початковому етапі досудового розслідування зайняття гральним бізнесом. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2013. № 3. С. 215–225.
9. Важинський В.М. Суб'єкт, що становить оперативний інтерес для документування злочинів, які вчиняються у сфері діяльності інституційних інвесторів. *Використання досягнень сучасної науки й техніки в розкритті злочинів* : матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу (Київ, 25 лют. 2021 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 237–239.
10. Шеломенцев В.П. Выявление и раскрытие преступлений, связанным с мошенничеством в сети Интернет. *Международное сотрудничество в борьбе с компьютерной преступностью: проблемы и пути их решения*: материалы Междунар. науч.-практ. конф. (Донецк, 2007). Донецк: ДЮИ ЛГУВД, 2007. С. 318–325.
11. Pohoretskyi, M., Cherniak, A., Serhieieva, D., Chernysh, R., & Toporetska, Z. Detection and proof of cybercrime. *Amazonia Investiga*. 2022. № 11(53). P. 259–269.
12. Важинський В.М. Взаємодія органів досудового розслідування з оперативним підрозділами під час розслідування злочинів, що вчиняються у сфері діяльності інституційних інвесторів. *Актуальні питання виявлення та розкриття злочинів Національною поліцією: вітчизняний та зарубіжний досвід* : матеріали Міжнар. наук.-практ. круглого столу (Київ, 19 лют. 2020 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 289–293.
13. Vazhynskyi, V., Pohoretskyi, M., Toporetska, Z., Cherniak, A., & Serhieieva, D. Operative and search counteraction to crimes committed in the sphere of activity of institutional investors in Ukraine. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13(76). Pp. 75–82. <https://doi.org/10.34069/AI/2024.76.04.6>.
14. Volodymyr Vazhynskyi, Mykola Pohoretskyi, Zoriana Toporetska Assessment of Key Markets for Institutional Investors in Ukraine in the Context of War. *Baltic Journal of Economic Studies*, Vol. 9 No. 4 (2023). P. 44–49. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-4-44-49>.
15. Погорецький М.А. Мета й завдання оперативно-розшукової діяльності. *Міжнародна поліцейська енциклопедія*: у 10 т. / відп. редактори: В.В. Коваленко, Є.В. Моїсєєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. Київ: Атіка, 2010. Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). С. 440–444.